

[Thorkil Kristensen.]

som afslutning på disse forhandlinger er afgivet en fælleserklæring fra de to værn, og denne fælleserklæring er kun meget ufyldstgørende gengivet i betænkningen, idet der kun findes et lille udpluk af den på side 38 og side 39. Jeg finder dette urimeligt. Da denne fællesindstilling er afgivet på initiativ af den højtærede forsvarsminister, burde den have været taget alvorligt. Jeg henstiller derfor til den højtærede forsvarsminister, at denne fællesindstilling i sin helhed stilles til rådighed ikke blot for det kommende udvalg, men for det samlede folketing.

Jeg finder det endvidere forkert, at kommissionen i sine udredninger tager nogenlunde udførlig stilling til generalkommandoens forslag, som den går ind for, og også omtaler, dog kortere, flådens forslag, som den afviser, men slet ikke går alvorligt ind på fællesindstillingen. Jeg efterlyser derfor den højtærede forsvarsministers udtalelse om, hvordan han vurderer de argumenter, som fællesindstillingen fremfører. (*Forsvarsministeren* [Rasmus Hansen]: Den har De fået!). Ikke fuldstændigt. (*Forsvarsministeren* [Rasmus Hansen]: Jo, i min fremsættelse!). Meget overfladisk, efter min mening, — jeg har læst talen. Men det er muligt, at den højtærede forsvarsminister ikke har tænkt sagen mere igennem, end det fremgik af hans tale ved fremsættelsen. Jeg henstiller, at ministeren gør det, inden lovforslaget er færdigbehandlet. Det forekommer mig nemlig, at denne fællesindstilling er et alvorligt dokument. Det går ud på, at man i fredstid skal have en fælles kommando, altså ikke en enhedskommando, som man har det i de angelsaksiske lande, medens man skal holde muligheden åben for en enhedskommando oprettet under krigsforhold, alt efter som situationen kræver det, samtidig med at man skal have en fælles forsvarsstab allerede nu og derved giver en indrømmelse til hærens synspunkter. Man har altså fundet en middevej imellem hærens og flådens synspunkter. Jeg henstiller, at dette spørgsmål tages alvorligt op i det kommende udvalg.

Det fremgår af de oplysninger, som er givet i kommissionens betænkning, at enhedskommandoen, som man nu foreslår, var den tyske ordning. Der er i betænkningen et sted fremhævet, hvor uheldigt denne ordning har virket i Tyskland. Af de lande, som kommissionen iøvrigt henviser til, findes enhedskommandoen kun i Sverige, hvor man endda efter krigen har modificeret den, hvilket også fremgår af kommissionens betænkning. Det er blevet mig fortalt, at der

i Sverige er alvorlige overvejelser fremme om at forlade enhedskommandoen. Jeg beder den højtærede forsvarsminister oplyse, hvad der kan oplyses om de overvejelser i så henseende, som måtte forefindes.

Derimod har man et andet system med en fælles kommando, altså ikke en enkelt overbefalingshavende i fredstid, både i De Forenede Stater, i England og i Norge. Det forekommer mig, at de argumenter, der er anført af flåden og også af udenlandske sagkyndige, som citeres i betænkningen, for at følge dette system er temmelig tungtvejende, i hvert fald så tungtvejende, at det ikke forekommer mig, at den danske kommission har taget spørgsmålet tilstrækkelig alvorligt op. Det er naturligvis meget svært for et medlem af rigsdagen, som ikke har siddet i forsvarskommissionen, at vurdere dette spørgsmål. Jeg har derfor ikke taget ordet for at sige min uforgribelige mening om, hvordan ordningen skal være, men fordi jeg mener, at både folketinget og offentligheden har krav på, at dette spørgsmål bliver grundigere overvejet og belyst, end det er sket hidtil.

De opgaver, der stilles værnenes øverste ledelse i fredstid, er andre end dem, der stilles i krigstid. I fredstid drejer det sig hovedsageligt om administrativt tilrettelæggende, forberedende og institutionelle opgaver, medens det derimod i krigstid drejer sig om operative opgaver. Det er klart, at der kan være mere anledning til at have enhedskommando under krigsforhold, hvor der skal løses operative opgaver, som man ofte skal tage stilling til meget hurtigt, uden at der altid kan være tid til de fornødne drøftelser, men dette svarer jo kun til, hvad vi på så mange andre områder har, nemlig at man i krigstid går bort fra det rene demokratiske system og giver bemyndigelseslove, som bemyndiger ministre og andre til at træffe afgørelser meget hurtigt og uden de grundige forhandlinger med rigsdagen og andre organer, som vi kræver i fredstid. Det vil derfor være naturligt, at vi også på forsvarrets område har den sondring mellem den mere demokratiske, forhandlingsmæssige ordning i fredstid og den mere hurtigt arbejdende ordning, som ligner diktaturet noget mere, men som kan være nødvendig i krigstid. Jeg gør nemlig opmærksom på, at efter generalkommandoens forslag bliver forsvarschefen allerede i fredstid ikke så lidt af en diktator. Selv om jeg nok ved, han skal forhandle med værnetscheferne om en hel del ting, har denne forhandling ikke den rigtige forhandlings karakter, når de tre af deltagerne ved,